

POSTANOWIENIE

Dnia 13 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania I. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
z udziałem zainteresowanego F.H.
o podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 stycznia 2022 r.,
zażalenia odwołującej się na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 8 czerwca 2021 r., sygn. akt III AUz (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 8 czerwca 2021 r., w sprawie z odwołania płatnika I. (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G., z udziałem F.H., o podstawę wymiaru składek, Sąd Apelacyjny w (...) ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 685,53 zł (pkt 1) i odrzucił skargę kasacyjną Spółki od postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 5 listopada 2020 r. oddalającego zażalenie Spółki na postanowienie Sądu Okręgowego w G. z dnia 27 maja 2020 r. w przedmiocie odrzucenia odwołania (pkt 2).

W uzasadnieniu postanowienia podniesiono, że skarga kasacyjna, jest niedopuszczalna ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 k.p.c.) niższą niż dziesięć tysięcy złotych oraz że wspólne rozpoznanie wszystkich odwołań nie mogłoby zmienić wartości przedmiotu sporu i zaskarżenia w indywidualnych sprawach, których dotyczą zaskarżone decyzje.

W konsekwencji na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c., orzekł jak w postanowieniu.

W zażaleniu na postanowienie Sądu Apelacyjnego odwołująca się Spółka zarzuciła:

1. naruszenie art. 386 § 2 k.p.c. w związku z art. 397 § 3 k.p.c. w związku z art. 379 pkt 2 k.p.c. oraz 379 pkt 5 k.p.c. w związku z art. 397 § 3 k.p.c. w związku z art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c. oraz art. 174 § 2 k.p.c., przez nieuwzględnienie zgłoszonego w zażaleniu zarzutu nieważności postępowania przed Sądem Okręgowym w G. i procedowanie sprawy z udziałem I. (...) Sp. z o.o. oraz bez udziału płatnika po dniu 2 stycznia 2020 r., co w konsekwencji doprowadziło do nieważności postępowania przez Sądem pierwszej instancji,

2. naruszenie przepisów postępowania, które to uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c., przez odrzucenie skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie, podczas gdy sprawa dotyczy objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, a nadto wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie przekracza kwotę dziesięć tysięcy złotych.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej oraz poprzedzającego go postanowienia o oddaleniu zażalenia oraz postanowienia o odrzuceniu odwołania, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, względnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej oraz o zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu zażalenia skarżąca podniosła (między innymi), że w niniejszej sprawie doszło do błędnego wydania postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej z uwagi na nieprawidłowe zakwalifikowanie niniejszej sprawy jako sprawy majątkowej, której przedmiot zaskarżenia nie przekracza kwoty dziesięć

tysięcy złotych, podczas gdy niniejsza sprawa dotyczy objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, wobec czego skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Ponadto stwierdziła, że nawet gdyby uznać, że niniejsza sprawa nie dotyczy objęcia obowiązkiem, to i tak wydane postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej jest nieprawidłowe, albowiem wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie przekracza kwotę dziesięć tysięcy złotych. Skarżąca podkreśliła, że zostało złożone jedno odwołanie od decyzji dotyczącej wielu pracowników (ubezpieczonych), w którym jako wartość przedmiotu sporu została wskazana kwota 388.798 zł. Zarządzeniem przewodniczącego w Sądzie Okręgowym sprawy zostały wpisane do repertorium U, nadano każdej ze spraw odrębną sygnaturę. Takie działanie nie miało umocowania w obowiązujących przepisach z tego powodu, że skoro płatnik złożył jedno odwołanie od decyzji ZUS wydanych w analogicznych sytuacjach faktycznych i prawnych, brak było podstaw do rejestrowania odrębnych spraw sądowych, w tym niniejszej sprawy. Tym samym, w ocenie płatnika, powinna być prowadzona jedna sprawa w związku z wniesionym przez niego odwołaniem od decyzji organu rentowego, w której wartość przedmiotu sporu i zaskarżenia wynosi 388.798 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie podkreślić należy, że w niniejszym postępowaniu zażaleniowym Sąd Najwyższy bada jedynie, czy wniesiona skarga kasacyjna jest dopuszczalna w świetle obowiązujących przepisów, tj. przede wszystkim art. 398² § 1 k.p.c. i ewentualnie art. 19 § 1 k.p.c. - gdyby uznać, że niniejsza sprawa nie należy od kategorii spraw, w których skarga kasacyjna jest dopuszczalna bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia. Bez znaczenia są zatem podnoszone przez skarżącą wadliwości postępowania przed Sądem pierwszej czy drugiej instancji, a także poza oceną Sądu Najwyższego pozostaje merytoryczne rozstrzygnięcie istoty sprawy, któremu skarżąca poświęciła znaczną część uzasadnienia zażalenia.

Skarżąca, uzasadniając swoje stanowisko, że niniejsza sprawa dotyczy objęcia obowiązkiem ubezpieczeń społecznych, zdaje się wyrażać pogląd, że

ubezpieczeniami tymi objęty jest przychód pracownika lub jego część, skoro twierdzi, że spór dotyczy tego, czy ubezpieczony podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu otrzymanej nagrody pieniężnej w konkursie organizowanym przez inny (niż płatnik składek) podmiot. Tymczasem ubezpieczeniom społecznym podlegają osoby fizyczne sklasyfikowane na podstawie określonych tytułów wymienionych w art. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 423; dalej ustawa systemowa), a nie osiągnane przez nich przychody. Tak więc już samo założenie przyjęte przez skarżącą jest oczywiście błędne, gdyż w niniejszej sprawie nie jest sporny status pracowniczy ubezpieczonego (zatrudnionego u skarżącej), stanowiący tytuł do ubezpieczeń społecznych, ale to, czy otrzymane od trzeciej osoby świadczenie, nazwane nagrodą konkursową, stanowi podstawę wymiaru składek zgodnie z art. 18 ust. 1a ustawy systemowej, czyli po spełnieniu się warunków wynikających z art. 8 ust. 2a tej ustawy, należnych od skarżącej Spółki (pracodawcy).

Stanowisko to jest już utrwalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który przyjmuje, że sprawa, w której przedmiot sporu wynika z przyjętej w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych konstrukcji uznania osoby wykonującej pracę na rzecz własnego pracodawcy za jego pracownika, sporne jest ustalenie właściwej kwoty podstawy wymiaru składki, co przekłada się na wysokość składki równej obciążeniu umowy o pracę i zlecenia wykonywanego na rzecz tego pracodawcy. Nie dotyczy ona zatem objęcia ubezpieczeniem, lecz wysokości składki (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 kwietnia 2015 r., II UZ 8/15, OSNP 2017 nr 3, poz. 34; z dnia 19 sierpnia 2015 r., II UZ 14/15, LEX nr 2051058; z dnia 15 marca 2016 r., II UZ 57/15, LEX nr 2290408 i orzecznictwo tam powołane oraz wyroki: z dnia 13 marca 1997 r., I PKN 43/97, OSNAPIUS 1997 nr 24, poz. 494; z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266; z dnia 11 maja 2012 r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117; z dnia 8 lipca 2015 r., II PK 282/14, OSNP 2017 nr 6, poz. 66; z dnia 3 kwietnia 2014 r., II UK 399/13, EX nr 1458679 i z dnia 6 lutego 2014 r., II UK 279/13, LEX nr 1436176). W sytuacji określonej w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jest tylko jeden tytuł ubezpieczenia, który powstaje *ex lege*; nie powstaje zatem odrębne

ubezpieczenie z umowy cywilnoprawnej, które mogłoby stanowić przedmiot sporu przed sądem ubezpieczeń społecznych (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 lutego 2020 r., III UK 78/19, LEX nr 3221549 oraz z dnia 27 lutego 2020 r., III UK 150/19, LEX nr 3170624).

W konsekwencji w sprawie dotyczącej poboru składki z tytułu podlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, dopuszczalność skargi kasacyjnej zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 9 października 2002 r., II UZ 94/02, OSNP 2004 nr 6, poz. 107; z dnia 12 stycznia 2016 r., II UZ 37/15, niepublikowane; z dnia 16 kwietnia 2015 r., I UK 470/14, LEX nr 1751284; z dnia 20 września 2017 r., I UK 342/16 LEX nr 2390760 i z dnia 2 października 2018 r., I UZ 32/18, LEX nr 2559473 oraz uchwałę składu siedmiu sędziów z dnia 26 kwietnia 2018 r., III UZP 9/17, OSNP 2018 nr 11, poz. 150).

Również błędny jest pogląd skarżącej, że wartość przedmiotu zaskarżenia należy ustalić w ujęciu globalnym, czyli z uwzględnieniem wszystkich decyzji organu rentowego włączających do podstawy wymiaru składki nagrody konkursowe przyznane przez osobę trzecią poszczególnym pracownikom skarżącej (ubezpieczonym), a w związku z tym wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 388 798 zł. Kwestia ta została już przesądzona (w sposób przeciwny od stanowiska skarżącej w tej kwestii) w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r., II UZP 1/14 (OSNP 2014 nr 12, poz. 168), w której Sąd Najwyższy stwierdził, że w razie objęcia jednym wyrokiem wielu decyzji ustalających płatnikowi składek (pracodawcy) i wskazanym w tych decyzjach pracownikom podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną oznacza się odrębnie względem każdego ubezpieczonego pracownika (art. 19 § 2 w związku z art. 398⁴ § 3 k.p.c.). W uzasadnieniu uchwały podkreślono, że każda decyzja składkowa ma indywidualny wymiar materialnoprawny i procesowy, w szczególności gdy dotyczy sprostowania, korekty lub uzupełnienia danych zawartych w imiennych raportach miesięcznych w zakresie należnych i opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne. Każda decyzja, która bezpośrednio wpływa lub w przyszłości będzie wpływać na ustalenie i wysokość indywidualnych świadczeń z ubezpieczeń społecznych, może być przedmiotem zaskarżenia (odwołania) do sądu

ubezpieczeń społecznych, który osądza indywidualne spory dotyczące obowiązku składkowego realizowanego przez płatnika składek. Z takiego postrzegania istoty prawnej indywidualnej sfery stosunku pracowniczego ubezpieczenia społecznego wynika potrzeba wydania indywidualnych decyzji składkowych wobec każdego z ubezpieczonych pracowników i obowiązek osądzenia odwołania od tych decyzji, które zmieniają lub korygują stany indywidualnych kont każdego „z osobna” ubezpieczonego pracownika. Dlatego o wartości przedmiotu sporu i dalszego zaskarżenia nie decyduje suma składek wymierzonych łącznie za kilku lub więcej ubezpieczonych, ale kwoty składek wymierzonych do poboru za każdego ubezpieczonego pracownika.

Uwzględniając, że w sprawie objętej zażaleniem wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa od 10.000 zł, Sąd Najwyższy oddalił zażalenie (art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).